

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 339.9:517(477)+(510)

JEL classification: F19, F21, F22

Войтко С. В.

*д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
факультету менеджменту та маркетингу, КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Кокоруз М. Б.

*студенка факультету менеджменту та маркетингу, КПІ ім. Ігоря
Сікорського*

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ МІЖ УКРАЇНОЮ І КИТАЄМ

Визначено методику SWOT-аналізу як основну наукового дослідження виявленої проблематики. Виділено основні фактори, які мають найбільш вагомий вплив для міжнародної співпраці між Україною та Китаєм. Оцінено на основі компаративного аналізу значні та несуттєві фактори впливу. Здійснено аналіз впливу сформованих груп факторів за елементами SWOT-аналізу. Визначено особливості впливу та вразливості кожного з факторів та груп факторів у цілому. Виявлено характерні особливості впливу окремих факторів на інші з визначеного експертами переліку на основі результатів обробки їх оцінок. Обґрунтовано специфіку впливу груп факторів і виявлено найбільш та найменш впливові фактори за групами SWOT-аналізу. Розраховано взаємний вплив між групами факторів і здійснено опис характеристик впливу. Приведено загальні висновки за результатами наукового дослідження. Надано рекомендації стосовно співпраці між Україною та Китаєм. Зазначено елементи наукової новизни дослідження. Наведено напрями подальших наукових досліджень.

Ключові слова: Україна; Китай; міжнародна співпраця; SWOT-аналіз.

Постановка проблеми. Співпраця з Китаєм відіграє важливу роль у міжнародній економічній діяльності України. Сьогодні існує значна кількість чинників, що обумовлюють напрями співпраці між цими країнами. Поряд із притаманними для неї перевагами (сильні сторони – позначення S_n) та можливостями (позначення O_n), у даному ракурсі проявляються як і слабкі сторони (позначення W_n), так і потенційні загрози (позначення T_n).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання співпраці між Україною та Китаєм присвячені роботи А. Гончарука [1], В. Литвина [2], О. М. Матусової, О. В. Гончарова, [3], А. В. Оніщенко [4], Є. П. Павлюка [5] тощо.

Метою роботи є аналіз впливу виділених груп факторів на стан міжнародної співпраці Україна–Китай за допомогою використання SWOT-аналізу.

Виклад основного матеріалу. У результаті обробки запропонованих експертами факторів, що притаманні співпраці між Україною та Китаєм, за допомогою принципу Парето було виділено по 3 фактори, що мають найбільш вагомий вплив (табл. 1). На основі математичної обробки результатів оцінок експертів та операції нормування отримуємо числові значення, що містяться у діапазоні [0;1]. Отже, маємо змогу визначити рівні вразливості та ступені впливу кожного з факторів (табл. 2).

Таблиця 1

Перелік та групування факторів впливу

S – сильні сторони		W – слабкі сторони	
S1	Надходження китайських інвестицій в українську економіку	W1	Проблеми економічного та управлінського характеру
S2	Експорто-орієнтована співпраця в окремих галузях	W2	Міжкультурні бар'єри
S3	Багатостороння підтримка розвитку освітньо-наукового потенціалу в Україні	W3	Географічно зумовлені перешкоди у логістиці
O – можливості		T – загрози	
O1	Стимулювання розвитку малих і середніх підприємств	T1	Нестабільна геополітична ситуація у міжнародних відносинах
O2	Трансфер ноу-хау і технологій, зростання обсягів венчурної діяльності	T2	Імпортно-орієнтована експансія українського ринку як джерела збуту товарів
O3	Модернізація транспортної інфраструктури «Великого шовкового шляху»	T3	Активізація двосторонніх міграційних процесів між країнами

Із отриманих результатів бачимо, що максимальною силою впливу характеризується фактор T1, що, на думку експертів, становить одну із основних загроз співпраці України та Китаю. Так, сучасна нестабільна геополітична ситуація у міжнародних відносинах відіграє чи не найважливішу роль при визначенні векторів міжнародної співпраці на глобальній арені. До чинників, що мають значний вплив, відносимо ще і W1, S1, T2. Слабка сторона співпраці Україна-Китай, яка виражена через проблеми економічного та управлінського характеру, та можлива імпоротно-орієнтована експансія українського ринку як джерела збуту товарів порівняно рівносильні з фактором надходження китайських інвестицій в українську економіку, що, у свою чергу, є сильною стороною співпраці.

Що стосується рівня вразливості, можемо виокремити фактори S1 (надходження китайських інвестицій в українську економіку), S2 (експорто-орієнтована співпраця в окремих галузях), O2 (трансфер ноу-хау і технологій, зростання обсягів венчурної діяльності) та T3 (активізація двосторонніх міграційних процесів між країнами) як максимально

вразливі. Парадоксально, що фактор S1, що характеризує сильні сторони співпраці України та Китаю і є одним із найвпливовіших, проявляє одночасно найбільшу вразливість як результат впливу ззовні.

Таблиця 2

Результати обробки оцінок експертів

	S1	S2	S3	W1	W2	W3	O1	O2	O3	T1	T2	T3	Ступінь впливу
S1	1,0 00	0,6 29	0,6 86	0,7 43	0,5 71	0,4 00	0,8 00	0,7 43	0,7 43	0,5 43	0,9 14	0,7 43	0,968
S2	0,5 43	1,0 00	0,4 86	0,6 00	0,5 14	0,4 86	0,6 57	0,7 71	0,7 43	0,5 14	0,7 43	0,7 71	0,890
S3	0,7 43	0,6 29	1,0 00	0,6 29	0,5 43	0,3 14	0,7 14	0,9 14	0,4 57	0,3 43	0,6 00	0,7 43	0,867
W1	0,7 71	0,8 29	0,7 43	1,0 00	0,4 29	0,4 29	0,8 29	0,7 71	0,6 57	0,7 71	0,6 57	0,8 00	0,987
W2	0,8 00	0,8 29	0,6 00	0,6 57	1,0 00	0,4 29	0,6 29	0,6 86	0,6 00	0,5 71	0,4 57	0,7 71	0,912
W3	0,7 71	0,8 00	0,4 57	0,2 57	0,5 14	1,0 00	0,5 71	0,5 71	0,9 14	0,3 43	0,7 71	0,6 29	0,864
O1	0,7 14	0,7 14	0,5 43	0,5 71	0,4 86	0,4 29	1,0 00	0,7 71	0,4 86	0,3 43	0,6 86	0,6 29	0,838
O2	0,8 57	0,7 71	0,7 71	0,5 14	0,5 43	0,3 71	0,8 29	1,0 00	0,5 71	0,6 00	0,6 57	0,5 71	0,916
O3	0,6 86	0,7 71	0,5 43	0,4 57	0,5 14	0,7 43	0,5 43	0,5 43	1,0 00	0,5 71	0,7 71	0,5 71	0,877
T1	0,8 29	0,8 29	0,6 86	0,7 14	0,6 57	0,6 00	0,5 71	0,7 43	0,7 14	1,0 00	0,6 86	0,7 71	1,000
T2	0,9 14	0,8 00	0,6 00	0,5 71	0,6 29	0,4 57	0,7 14	0,6 86	0,8 29	0,5 71	1,0 00	0,5 71	0,948
T3	0,7 43	0,7 71	0,7 14	0,5 71	0,8 29	0,5 71	0,6 57	0,5 71	0,5 43	0,5 71	0,4 86	1,0 00	0,912
Рівень вразливості	1,0 00	1,0 00	0,8 35	0,7 77	0,7 71	0,6 65	0,9 09	0,9 36	0,8 81	0,7 20	0,8 99	0,9 15	-

Таким чином, дія зовнішніх чинників буде реалізуватись на послабленні сильних сторін співпраці: зменшенні інвестицій та скороченні обсягів експорту українських товарів до Китаю. Окрім того, існує можливість зниження обсягів венчурної діяльності, призупинення або скорочення трансферу технологій. Відповідно, подібна ситуація буде мати прояв у зменшенні міграційних процесів між країнами, елімінуючи виникнення даної загрози.

Загалом, можемо прослідкувати, що ті фактори, що демонструють максимальну силу впливу, є водночас найбільш вразливими при оберненій дії інших чинників. Тому будь-яка інтенсифікація збоку слабких сторін, а чи загроз буде перш за все реалізовуватись у скороченні можливостей і переваг, що наявні під час проведення SWOT-аналізу.

Важливо дослідити особливості загального ступеня впливу та рівня вразливості кожної групи факторів, приведено табл. 3.

Як бачимо, група «загроз» характеризується максимальним впливом на інші групи факторів. При чому, на думку експертів, він матиме найзначніший прояв у тому, що змінюватимуться сильні сторони співпраці між країнами. Найбільш впливовий чинник нестабільності у сучасній

геополітиці на міжнародній арені негативно результує у тому, як здійснюватимуться надходження китайських інвестицій в українську економіку, експорто-орієнтована співпраця між країнами в окремих галузях, а також багатостороння підтримка розвитку освітньо-наукового потенціалу в Україні. Характерно те, що, за оцінками експертів, потенційна активізація двосторонніх міграційних процесів між країнами, що полягає у напливі робочої сили з Китаю і відтокові умів з України, має найменш низький ступінь впливу.

Таблиця 3

Результати обробки впливу груп факторів

Група факторів	Сума значень	Нормоване значення суми	Найбільш впливовий фактор	Найменш впливовий фактор
S	23.971	0.952	S1	S3
W	24.314	0.966	W1	W3
O	23.143	0.919	O2	O1
T	25.171	1,000	T1	T3

На противагу до групи «загроз», фактори, що характеризують сильні сторони співпраці України та Китаю, мають найменшу силу впливу на потенційний розвиток подій, що умовно визначений сформульованими факторами. За результатами аналізу, сильні сторони співпраці формують основу для появи можливостей: насамперед, стимулювання розвитку малих і середніх підприємств. Проте наявність сильних сторін співпраці наразі не в змозі перешкодити чи призупинити існування слабких. Так, низькою силою впливу діє група факторів S на проблеми економічного та управлінського характеру, міжкультурні бар'єри, географічно зумовлені перешкоди у логістиці тощо.

Варто зауважити, що вплив групи чинників слабких сторін є досить вагомим порівняно з факторами інших груп SWOT-аналізу. Із нормованим значенням ступеня впливу, що дорівнює 0,966, максимальні перешкоди у співпраці Україна-Китай створюють проблеми економічного та управлінського характеру, що негативно реалізуються в експорто-орієнтованій співпраці між країнами в окремих галузях і трансфері ноу-хау та технологій, зростанні обсягів венчурної діяльності.

Встановлено, що сила впливу факторів групи можливостей (O) може досить позитивно реалізуватись у трансфері ноу-хау і технологій, зростанні обсягів венчурної діяльності. На основі аналізу нормативних значень сили впливу даних факторів, бачимо, що за оцінкою експертів, стимулювання розвитку малих і середніх підприємств діє з порівняно мінімальним ступенем впливу на інші фактори.

Важливо проаналізувати взаємовплив між групами (табл. 4).

Як бачимо, загрози характеризуються максимальним ступенем впливу на поведінку сильних сторін співпраці. Будучи основним важелем, що визначає зміни у специфіці співпраці між країнами, поведінка факторів-загроз викликає протилежну зміну у поведінці факторів-сильних сторін:

чим сильніші загрози, тим потенційно слабші сильні сторони співпраці між країнами.

Таблиця 4

Результати обробки взаємовпливу між групами факторів

Група факторів	S	W	O	T	Ступінь впливу	
					Сума	Нормоване значення суми
S	1,000	0,715	0,974	0,881	3,570	0,977
W	0,917	1,000	0,865	0,802	3,583	0,980
O	0,945	0,686	1,000	0,801	3,432	0,939
T	1,000	0,813	0,876	0,967	3,655	1,000
Рівень вразливості	Сума	3,86	3,215	3,715	3,450	-
	Нормоване значення суми	1,000	0.833	0.962	0.893	

На відміну від загроз, ступінь сили впливу можливостей на відносини Україна-Китай є мінімальним у межах визначених факторів. Хоча наявність можливостей підсилює функціонування сильних сторін співпраці, дана група факторів із досить незначною силою здійснює вплив на елімінацію слабких сторін у відносинах між країнами.

Найбільш вразливою є група факторів, що характеризують сильні сторони співпраці. Саме за рахунок негативного відображення загроз насамперед на існуванні переваг у співпраці можемо зробити висновок про негативний зв'язок, що існує між загрозливими чинниками співпраці між країнами та наявними сильними сторонами кооперації між Україною і Китаєм. Варто додати, що слабкі сторони поведуться як такі, що порівняно найменше піддаються впливу збоку інших груп факторів.

Висновки. Базуючись на результатах аналізу експертних оцінок чинників, що характеризують вектори співпраці між Україною і Китаєм, визначено рівні вразливості та ступені впливу кожного фактору зокрема, так і групи факторів у цілому. Досліджено, що група загроз є максимально впливовою, а слабкі сторони є такими, що найшвидше піддаються впливові ззовні. Таким чином, будь-який прояв загроз матиме негативне відображення у зменшенні переваг у міжнародній діяльності між країнами.

Науковою новизною дослідження є методичний підхід до реалізації положень SWOT-аналізу з метою встановлення взаємозалежності між факторами, що характеризують співпрацю між країнами, який, на відміну від існуючих, надає можливість виявити як зв'язки між окремими факторами, так і групами в цілому.

Подальших наукових досліджень потребує удосконалення зазначеного методичного підходу з метою аналізу не окремо взятих країн, а інтеграційних угруповань.

Список використаних джерел

1. Гончарук А. Україна-Китай: нереалізовані можливості та невтрачені перспективи / А. Гончарук // Політика і час. – 2008. – № 2. – С. 24-28.
2. Литвин В. Україна і Китай в історичних зв'язках / В. Литвин // Голос України : газета ВРУ. – 2010. – № 53 (3303). – С. 4-6.
3. Матусова О. М. Україна в зовнішньоекономічній політиці Китаю / О. М. Матусова, О. В. Гончаров // Сучасні питання економіки і права. – 2011. – Вип. 2. – С. 69-75.
4. Оніщенко А. В. Україна та Китай: нові реалії та перспективи зовнішньоекономічного співробітництва в ХХІ сторіччі / А. В. Оніщенко // Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Економіка / редкол.: В. П. Мікловда (гол. ред.), М. І. Пітюлич, Н. М. Гапак та ін. – Ужгород : Вид-во УжНУ, 2011. – Спецвип. 33. Ч. 2. – С. 205–207.
5. Павлюк Є. П. Двосторонні відносини України і Китаю / Є. П. Павлюк // Науковий вісник дипломатичної академії України. – К., 2007. – Вип. 7. – С.121-135.

Войтко С. В.

Доктор економічних наук, професор кафедри міжнародної економіки факультета менеджмента і маркетинга, КПІ ім. Ігоря Сикорського

Кокоруз М. Б.

Студентка факультета менеджмента і маркетинга, КПІ ім. Ігоря Сикорського

РЕАЛИЗАЦИЯ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНИВАНИЯ ВОЗМОЖНОСТИ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ УКРАИНОЙ И КИТАЕМ

Определена методика SWOT-анализа как основа научного исследования выявленной проблематики. Выделены основные факторы, которые имеют наиболее существенное влияние на международное сотрудничество между Украиной и Китаем. Оценены на основе сравнительного анализа значительные и несущественные факторы влияния. Проведен анализ влияния сложившихся групп факторов по элементам SWOT-анализа. Определены особенности влияния и уязвимости каждого из факторов и групп факторов в целом. Выявлены характерные особенности влияния отдельных факторов на другие с определенного экспертами перечня на основе результатов обработки их оценок. Обоснованно специфику влияния групп факторов и выявлены наиболее и наименее влиятельные факторы по группам SWOT-анализа. Рассчитано взаимное влияние между группами факторов и осуществлено описание характеристик воздействия. Приведены общие выводы по результатам научного исследования. Даны рекомендации по сотрудничеству между Украиной и Китаем. Указано элементы научной новизны исследования. Приведены направления дальнейших научных исследований.

Ключевые слова: Украина, Китай, международное сотрудничество, SWOT-анализ

S. V. Voitko

*Doctor of Science, Economics, professor at the International Economics
Department of the Faculty of Management and Marketing at, Igor Sikorsky Kyiv
Polytechnic Institute*

M. B. Kokoruz

*Student of the Faculty of Management and Marketing, Igor Sikorsky Kyiv
Polytechnic Institute*

APPLICATION OF THE SWOT-ANALYSIS IN EVALUATING THE POSSIBILITY OF THE COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND CHINA

The paper employs the methodology of the SWOT-analysis as the basis for scientific research. It deals with the core factors of the highest impact on the international co-operation between Ukraine and China. It provides with the estimation of the significant and insignificant factors of influence, as based on the comparative analysis. In the paper, specificities of the influence of each of the factor in particular and the groups of factors in general have been defined. The paper provides rationalization for the inter-influence between the groups of factors. General conclusions based on the research results have been presented. Recommendations on the cooperation between Ukraine and China have been made, and the elements of the scientific novelty of the study have been identified. Suggestions for the further research in the areas have been provided.

Keywords: Ukraine, China, international cooperation, SWOT-analysis

Войтко С. В.

s.voytko@kpi.ua

Кокоруз М. Б.

mariakokoruz@gmail.com